

пептръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№ 21.

Липи, 20. Маи

1846.

ИСТОРИА ПРОПРИЕТЪЩІИ.

(Канет.)

Дн че старе афлѣ крещініствѣ идѣа проприетедіи афарѣ дн имперіѣл roman днльвотрѣл Европѣи? Вечіиіи имперіѣлвѣи roman аѣ фост дн веакѣл I леа дѣпѣ Христос маі кѣ осевіре пѣтърѣселе попорѣ цертане (пептрѣкѣ Галліа ші Британіа апвкасерѣ а се сѣпѣне). Ла Цертані зн ом ливер стѣпѣніа кѣте о вѣкатѣ де пѣшѣот іарѣш ливер, кѣт аї зиче кѣте зн алодіѣ; днсѣ ачеа проприетате пѣ ера пѣмаі пептрѣ ел, чі пептрѣ кѣте о фаміліе днпреагѣ кѣ тѣте ратѣрле еї, апа дар проприетатеа ла еї авеа характер де фаміліе. Дѣпѣ че днсѣ маі вѣртос дела веакѣл V леа d. Хр. днчептрѣ а се форма кѣ днчетѣл ші кѣ дестѣлѣ грезтате статѣрї нѣѣ, фамілііле проприетаре де пѣшѣот се афла дн лѣпте некѣртате знеле кѣ алтеле, пептрѣкѣ фіекаре дн еле сѣ днчерка ашї адаѣе ла проприетате, ашї шѣрї мошїіле, шї токма кѣ ачеаста фѣчеа ка дн Европа сѣ домпіаскѣ чеа маі таре несекѣрїтате; кѣчї нїчї зна пѣ авѣалтѣ кезѣшіе пептрѣ авереа са, де кѣт пѣмаі пѣтереа артелор. Дечї ѣменїи кѣдї апвкасерѣ а фї ливерї шї проприетарї

спре а се фери атѣт де періколѣл рѣсвоіѣлвї, кѣт шї де маі тареле перікол де а ажѣѣе сервї саѣ склавї алтора, еї сїм. дннд кѣ сѣнт маі славі де кѣт ка сѣ се нѣѣт апѣра сїпѣрї, се лїпїа прїетїнеѣе де алдїи маі тарї шї се днвоїа ашї днѣ проприетѣдїле ка дѣрѣте де ачеї маі тарї, кѣрор песте ачеаста ле маі плѣтїа шї чеа трїѣѣт депѣѣѣдѣлме шї жѣрѣтѣѣт омаѣїал. Шї ачеаста есте ачеаа че се пѣтїи кѣ зн терпїн стрѣпн фѣѣдалїтате. Сїстема ачеаста а фѣѣдалїтадїи саѣ а вїнефачерїи арѣтатѣ — пептрѣ платѣ, шї кредїндѣ — де кѣтрѣ чеї маі тарї челор маі славі се префѣкѣ дн о іерархїе формалѣ ка шї чеа вїсерїчеаскѣ. Пептрѣ, каре стѣпѣніа о сѣѣтї мїлѣрї ера апѣрѣторїѣл алтор васалї, ачеѣїа іарѣш дшї тїндеа арїпеле песте чеї кѣ мошїѣре маі нїчї шї ачеѣїа песте чеї лїпсїдї де тѣте, шї аша маі днколо дн сѣс шї дн жос. Маї тѣрѣзїѣ тѣлдї венїрѣ ла пѣрере, кѣ чел маі таре дн тодї ар тревѣї рекѣпоскѣт сѣверан ал дѣреї днпреї, дн а кѣрѣї тѣѣѣ сѣ прїмїаскѣ тодї проприетѣдїле, вѣѣѣ ѣрѣ ка дн Рома сѣпѣт днпѣрадї. Аша vedem кѣ днѣкѣ Карол тареле вої ка тѣте алодііле сѣ се прїмїаскѣ дела реѣеле Франдѣї шї ачеаста сѣї днтрѣѣѣкѣ

(introducere investire) до собственост. До ачесте timpuri се договорѣ о лѣпѣ допѣсь допре чеї дої сѣверанї аї крещи-вѣтѣдїї, допре папа шї допре допѣра-тѣл пѣптрѣ инвеститѣрѣ. Папї сокотиндѣсе ка репрезентандї аї лѣї Dumnezeu не пѣ-тѣнт претиндеа сѣверанитатеа пѣсте до-пѣрадї воинд але да еї лор корѣпеле шї domniile ка нїще вїнефачерї пѣрчесе дела пѣтереа спїрїтѣл (дела черїѣ). Пѣпѣ тѣрзїѣ ла А. 1493 vedem, кѣ папа Але-сандрѣ II до калитате де вїкарїѣ шї пер-сонал ал лѣї Христос дѣрѣї лѣї Ferdinand шї Isabelei дїн Spania пѣтѣнтѣл Амери-чеї а флат, прїн зрѣтаре шї кѣ щїгат де Крїстофор Колѣмб, (каре допѣ пѣптрѣ вїр-тѣтеа са прїмї робїе шї феарѣ). Допр-ачеа тѣлдї васалї се щїврѣ фолосї вїне де чертеле челор дої сѣверанї тарї, кѣчї еї интрїгннд ла мїжлок не дочетѣл се стѣлсерѣ де сѣнт сѣверанитате, їар де ачї доколо не маї допревннд не нїчї зѣл хѣрѣзїа собственѣдїе ла фамїлїе лор. Іатѣ дар, кѣ собственѣтеа до декѣрѣл веакѣрїлор крещїне се допѣрсе ка до черк, еа дїн фамїларѣ се фѣкѣ феудалѣ, аної їарѣш фамїларѣ.*)

Веакѣ ал XVIлеа кѣ реформеле сале рѣледеѣсе прїн каре се стѣлсерѣ атѣтеа мїліѣне де сѣнт сѣверанитатеа вїсерїчеаскѣ, їар алтеле о прїмїрѣ маї модїфікатѣ, до-волдї не попѣрѣ а кѣцета маї де апрѣне шї асѣра феудалїстѣлї. Прегѣтїреа о-менїмїї фѣ трѣпѣтѣл пѣпѣ до нѣптеа дїн 4 Август 1789, кѣнд адѣлареа констїту-антѣ дїн Парїс рѣпсе дїптрїодатѣ о тѣл-

дїне де кѣтѣшї феудале рѣшїнѣтѣре, їар прїнчїпѣл собственѣдїї персонале рекѣ-щїгѣ вѣзѣ маї тѣре. Ачелаш прїнчїп маї фѣ допѣрїт до веакѣрїе дїн зрѣтѣ прїн допѣдереа индѣстриеї, кареа дѣде прїлеж-ла мїї де ѣменї а се фаче собственѣтарї де аверї мїшкѣтѣре (mobiles) шї кѣ ачѣста маї тѣрї респектѣл кѣтрѣ персоналитатеа оменѣаскѣ. Преа фїрѣше: „Еѣ н'ам тошїї,“ зїче вѣносѣл, „dar am vanї, negoїї шї те-серїе, нѣмї пасѣ тѣл де трѣфашѣл про-прїетарїѣ де domene.“ — Допр'ачеа де шї карактерѣл персонал кѣщїгѣ атѣт де тѣл, кѣ ачѣста тотѣш карактерѣл со-циал н'аѣ пердѣт шї нѣ ва пѣтѣ перде дїн аса досетпѣтѣте кѣт вор фї ѣменї до социѣтѣдїї. Социѣтѣдїе чер дела ѣменї жертѣе допрѣвннѣ шї рѣстрїнѣрї де зѣле дрепѣрї че креде фїечїне кѣ аре асѣра собственѣдїї сале. Де ачї лецївїторїї Ев-ропѣї се сїмѣрѣ додѣторадї атѣт а дѣр-тѣрї зѣле дрепѣрї прїн тѣсѣрї полїци-ене, опрїнд зѣле авѣсѣрї шї дїктннд зѣле рѣгѣле прївїтѣре ла фолосїреа де пропрї-етате, кѣт шї де а стѣторнїчї прїнчїпѣл социал, до пѣтереа кѣрѣїа статѣл кѣнд ар чере фолосѣл пѣвлїк пѣте лїнсі не партїкѣларї де зѣле собственѣдїї, кѣ кон-дїцїе ка сѣї деспѣгѣвїаскѣ до алт кїп шї дѣпѣ тѣсѣрѣ дрепѣтѣ. Не кѣнд се рѣ-дїѣеа кондїка де лецї а лѣї Наполеон, зїсе ачѣста: „Авѣсѣл собственѣдїї трѣвѣе ре-апѣсат де кѣтеорї ачѣста ар фї спре-стрїкѣчѣнеа социѣтѣдїї. Пѣптрѣ ачѣста опрїм тѣїереа сѣтѣпѣтѣрѣлор верзї, кѣш шї сѣкѣїреа вїїлор рѣлѣмїте. Еѣ нѣ воїѣ сѣферї, ка зї партїкѣлар сѣ стїрпїаскѣ тѣтѣ рѣдїреа зѣлї цїпѣт де 20 леде до врео-парте де лок вѣзѣ де вѣкѣте, лѣмаї ка

*) De феудалїзм vezi маї тѣлѣ M. Guizot, „Histoire dela civilisation en Europe.“

съши факъ въ парк (грѣдинъ море, арти-
фичіосъ). Дрептъ де а фаче авъс (кѣар
къ че есте ал пострѣ) пѣ се днтінде пѣпъ
ла липсіреа попорълѣ де хранѣ. —“ Тот
дін асемenea дрепт де а рестрѣнде кѣт ва
пропріетатеа персоналъ пѣрчед ші ста-
тѣрѣ Европей дн зѣледе нѣстрѣ, кѣнд, кѣ
скоп де а клѣдѣ дрѣмѣрѣ де фер еспро-
пріазъ пе маї мѣлді дн кѣте о фѣліе де
пѣмѣт пе лініа песте каре трече дрѣ-
мѣл ш. а. ш. а. —

Ної дѣпъ авкторѣл пѣмѣт ла днче-
пѣтѣл ачестѣі артикол dedъсерѣм історіа
пропріетѣдѣі пѣмаї пе скѣрт, дн кѣт пе
сѣферіа тімпѣл ші днпрецізѣрѣрѣле. Въ-
зѣрѣм тотѣш, кѣм доѣ елементе де про-
пріетате, чел соціал ші чел персонал
стетерѣ пѣрѣреа дн лѣпѣтъ зѣл кѣ алѣл
ші нічі зѣл пѣ ера прічепѣт ші кѣпріос
кѣм чере тіпѣтеа сѣпѣтѣосъ. Елементѣл
соціал дакъ веї кѣвѣта віне, пѣ ера де кѣт
ѳ формѣ днтрѣ кареа се грѣмѣдіа дн-
вѣдѣтѣрѣме ші фантеле челе маї антѣсо-
ціале; днлок сѣ фіе легѣміпѣте де зпѣтате ші
екалітате, ел се фѣкѣт ісвор де опосідіі
ші де прівѣлецізѣрѣ вътѣмѣтѣоре, ші реле-
деа днлок де ал лѣмѣрѣ, консѣндіа пе-
дрепѣтѣдіе каре пѣрчедѣа дн ачелаш.
Елементѣл персонал де алѣт парте се
авѣтѣ ші се деспатѣрѣ кѣ тотѣл, ел прп
egoїст ші лѣкоміе вродѣсе ачелеш ре-
сѣлтате реле.

Пѣнтрѣ ка оменіі сѣ кѣпѣоскъ лѣмѣрѣт че
ѳ пропріетатеа, ші ка днвѣдѣтѣра деспре
пропріетате сѣ пѣтрѣндѣ днспірітѣрѣ ші
днсоціетѣдѣі се чере ка сѣ кѣвоацѣем ода-
тѣ тревѣпѣа де а комѣнафѣлософѣче елемен-
тѣл персонал, де а пѣтрѣнде прпн зп прпнціп
маї палт теоріа органікъ ші армонікъ а про-

пріетѣдѣі, де а траѣе лініі преа есакѣте
днтрѣ о пропріетате ші алта. Днсѣт те-
оріа органікъ а пропріетѣдѣі пѣ се пѣте
кѣпѣоцѣе фѣрѣ доктрѣма армонікъ а оме-
німіі, кареа сѣпѣгѣрѣ пе ажѣт а кѣпѣоцѣе
репортѣрѣле іптіме днтрѣ пѣрді ші днтрѣ
тот, днтрѣ омѣл іпдівѣдѣал ші днтрѣ о-
мѣл колектѣв саѣ соціетате, днсѣршпѣт
днтрѣ тѣте сѣфереле де персоналітѣдѣі ко-
лектѣве саѣ морале, а фаміліеі, а комѣні-
тѣдѣі де маї мѣлте фаміліі, а націеі, а о-
меніміі днтрѣді, дн тот пѣмѣнтѣл. Маї
мѣлт, днвѣдѣтѣра деспре пропріетате ва
трѣвѣзі сѣшп іа іарѣш консѣндіреа са дела
релеѣе ші моралітате. Сѣмѣемпѣтеле реле-
деѣосѣе ші морале десѣнтате кѣт се
пѣте маї віѣ днтрѣ омені сѣпѣт ачеле,
каре вор да пропріетѣдѣі зп поѣ карактер
соціал ші вор фолосі маї мѣлт де кѣт
сечіле порѣнчі але дрепѣтѣдѣі дн афарѣ,
кареа дѣ де атѣтеа педечі дакъ ѳменіі
сѣпѣт стрікаці днлѣзпнтрѣ. Історіа днтрѣагѣ
ѳ марторѣ, кѣ органісаціа пропріетѣдѣі
аѣ атѣрват пѣрѣреа ші фѣрте мѣлт дела
релеѣе ші моралітате, кѣм ера ачестеа,
аша се органіса чееа; віиторѣл дн ачест
пѣлт пѣ ва да де тіпчѣпѣт пе трекѣт, чі
дн контрѣ ва вѣді лѣмѣрѣт стрпнса легѣ-
міпѣте днтрѣ омѣл дн лѣзпнтрѣ ші омѣл
матеріал, ші ва арѣта, кѣ днвѣдѣтѣра,
кареа дн релеѣе се фереѣе де пантеїст,
ші рекѣпѣоцѣе некѣлѣтпѣт персоналітатеа, ва
адѣче дн армоніе ші елементѣл персонал
кѣ чел соціал дн пропріетате, лѣпѣдѣнд
калеа рѣтѣчірѣі дн о парте ші дн алта,
адікъ ші egoїстѣл, ші аша пѣмѣтѣл поѣ
комѣніст.

Пѣнѣ ачі фѣ історіа пропріетѣдѣі
фѣрте пе скѣрт. Мѣлте ар фі асе маї

)

адъче ла мѣлок деспре рапортърѣме еѣ кѣтръ полѣтѣкъ, чѣтѣгорѣл дѣсъ вѣне воѣаскъ а ле кѣзта дѣ кѣрѣцѣ скрѣсе дѣ матерѣа ачеаста кѣ пѣтрѣндере мѣ дѣделе-пчѣне.

Г. Б.

О СЧЕНЪ ДИИ ЦЕАРА ВІЕТЪДИЛОР.

Лезл. Тѣгръл. Бозл. Алте вѣте не'н-семпате.

Лезл. Съптедѣ адѣнацѣ домнѣи мей?

Тѣгр. Oui! (Аша).

Лезл. Се не сътѣзім пентрѣ вѣтеле вѣетѣдилор теле. Кѣне! Се'мѣ адѣчѣ таса кѣ чоколада.

Кѣн. (Дѣшѣ дѣтѣнде тѣте пѣчѣореле де алѣнгѣл не пѣтѣнт шѣ тѣрѣндѣсе дѣче таса кѣ чоколадѣ).

Лезл. Кѣне амавѣл — тот трацѣ дѣкъ кѣтре персѣна мѣа?

Кѣн. Пѣрѣреа! Еѣ сънт зѣ кѣне сервѣл.

Лезл. Вѣно маѣ апрѣне. Воѣз се те апѣс пѣдѣнел кѣ пѣчѣореле.

Кѣн. Преа вѣкѣрос тѣ съпѣѣс (Кѣтеле сервѣл сѣфере).

Лезл. (Апѣсънд не кѣтеле) Домнѣи мей — Дѣмпневоастрѣ вѣдецѣ кѣ а-жѣпсеѣ асѣпра кѣпелѣи.

Тѣте вѣетѣдѣле рѣд; кѣтеле зѣче: кѣт ѣ де ѣстец Домнѣл мѣѣ!

Тѣгр. (Се плеакѣ де шасѣ орѣ) Сѣре! Се ам ертаре дакъ воѣз фѣ спре гревтате орекѣлор Домнѣей тале кѣ пѣще желѣрѣ петревѣпѣче; кѣчѣ даторѣа мѣе се ащерѣл дѣпѣнтеа Домнѣей вѣостре тѣте пѣпѣ-стѣрѣле не каре ле адѣкѣ вѣетѣдѣле де рапгѣл маѣ де жос. Вѣлпей 'ѣа венѣт дѣ кап сѣ скѣтере сѣпѣпереа.

Лезл. Арѣпѣацѣ не вѣстѣеа дѣтр'о прѣпсѣоре шѣ акѣдѣацѣ дѣпѣ кап зѣ процес крѣмѣнал.

Оаѣеа. (Се вѣрѣще дѣпѣнте) Мѣ роѣ де ертаре, еѣ . . .

Тѣгр. Цѣне'дѣ гѣра, оаѣе! Тѣ п'аѣ а зѣче нѣмѣк аѣчѣ.

Оаѣеа. Дѣпсе еѣ даѣ лѣпа, шѣ . . .

Тѣгр. Че даѣ тѣ? Тѣ нѣ даѣ нѣмѣк. Вѣетѣдѣле маѣ де жос нѣ даѣ нѣмѣк. Ноѣ лѣтѣм.

Лезл. (Негѣзѣще не тѣгръл). Аша ѣ вѣпѣл мѣѣ. Ноѣ лѣтѣм.

Бозл. (чѣващѣ дѣпкомѣтат) Сѣре — тревѣѣе се вѣ адѣк а мѣнте кѣ не ам адѣпат аѣчѣ спре а не сѣтѣзі патрѣ вѣтеле вѣетѣдилор?

Лезл. (ѣа о прѣсѣ де табак) Аша ѣ зѣѣ! Дар? хе, хе, хе. Пентрѣче аѣ де а се пѣлѣпѣ вѣетѣдѣле дѣи цара мѣа? Вом сѣ азѣзім, хе, хе, хе.

Леопардѣл. (дѣтрѣ кѣ сѣлетѣл не вѣзе) Домнѣи мей! — Ав сосѣт дѣи алѣпѣ капра сѣлѣватѣкъ, дѣпѣцѣѣторѣа.

Лезл. (Саре пѣмаѣ де кѣт) Че? ка-пра сѣлѣватѣкъ? Домнѣи мей — ѣ дѣпке-ѣатѣ шѣдѣнда. (Ес тоцѣ афарѣ.)

Бозл. (Кѣтре лѣз.) Дар . . . Сѣре . . . вѣтеле вѣетѣдилор . . .

Лезл. (Мѣпѣос) Тачѣ, вѣзле!

Традѣе де . . . у.

ФАТА ЛѢИ КІРІАК.

Авѣаторѣдѣшѣ ачеа рѣдѣ авѣа зѣ вѣчѣи не каре дѣлѣма Кѣрѣак. Ачѣл Кѣрѣак авѣа о фатѣ, тѣлѣтрѣ шѣ кам фѣрѣтѣшѣкѣ катѣте фѣтеле зѣперѣ че нѣ сѣат зрѣте. Рѣда мѣа

іаръ аваа содіе ка тоді оамені днесраді, ші содіа лві аваа зн вър. Върѣл ачеста ера пенсзрат, ера зн фел де флъккъ знгъ-реск каре се префъчае дпаторат ші атвнчі кънд нъ ера, ка съші деа зн аер де ом сімдітор ші плин де пасіѣне. Кънд дпсъ дї ші къдеа чіне-ва тронк ла інімъ, атвнчі ера нѣмаі фок ші інімъ албастръ. — Дптр'о зі възъ не фата лві Кіріак; флъккъл дшї рѣсвчі мѣстада ші се зітѣ моі-мене ла дѣнса; дї къзъ, кѣм зісерѣм, тронк ла інімъ; віата фатъ дпсъ п'а цївѣт пімік пълъ дп зіоа де астѣзі. Флъккъл пострѣ акѣм нъ ера зівлїцъ съ нъ вор-веаскъ тот де фата лві Кіріак: орї че ворѣъ се deskіdea ел тѣна конверсація не департе къ дівѣчіе, ші де ічі де коло addъчае ворѣа тот де фата лві Кіріак. Дп-чепеа лавделе ші діспѣтеле де віата фе-тіпоарѣ. — Фетеле фрѣмоасе adesea орї сѣнт крїмінале дп окїї фетеїмор де че съ фїе фрѣмоасе — ші де ачееа дпчепеа ші діспѣте; се форма нѣмаі де кѣт доѣ партїтѣрі. Odатъ, де доѣ, де треї орї, де зечѣ орї, де сѣмъ де орї фѣрѣ ачелле-ашї лавде ші ачеллеашї діспѣте. Рѣда теа, стѣпднѣл касеї, венїа дела тре-віле салле, афла партїтѣріле формате ді-спѣта фервіенте, аскѣлта дп тіжлокѣл касеї пълъ съ се оріентезе, ші скоцъндѣшї цїзѣаоа, дпчепеа съ офтезе: че! іар де фата лві Кіріак е ворѣа?! — Асфел ре-массе ка зн фел де проверѣ пълъ акѣм, кънд е ворѣа тот де зѣл ші ачелашї лѣврѣ, тот де зна ші ачелашї вестїѣне, съ лѣзі не кѣте знѣл съ есѣлате; хеї ваї де ної, іар де фата лві Кіріак есте ворѣа!

Тот отѣл, тоатъ дпперекїереа, тот партїтѣл дшї аре кѣте о фатъ а лві Кі-

ріак а са, маї слѣтъ, маї фрѣмоасъ, маї істеацъ, маї тоаптъ, кѣм а dat Dѣмнезеѣ. Спре есемплъ фата лві Кіріак а теа есте лімба ромѣнеаскъ; знора лі се паре вѣрѣтъ фок, міе мі се паре фрѣмоасъ ші сѣнтем квїт. Фак че фак ші тот де фата лві Кіріак addѣк ворѣа. — Ла тѣлцї іарѣ фата лві Кіріак есте Еліаде къ лімба лві къ тот, ші орї знде се адѣнѣ, орї че вор-векъ, нъ се поате пълъ съ нъ ворѣеаскъ тот де фата лві Кіріак. — Ла знїї фата лві Кіріак сѣнт грїжеле стрѣїне, ла алцїї пѣпереа ла калле а патріеї; ла знїї къ-чїѣла вешлеадеї, ла алцїї, къчїѣла лві Водѣ. — Ла знїї фата лві Кіріак есте попа, ла алцїї преотеаса ші ла алцїї, карїї сѣнт маї модераці, фата Преотесеї. — Кѣт пентрѣ міне еѣ сѣнт дїн чеї моде-раці. — Фак че фак віеції оаменї ші тот де фата лві Кіріак addѣк ворѣа. Фїе-каре къ фата лві Кіріак а са: а знѣїа е маї тїндїкатъ, а алтѣїа маї сповоасъ, а знѣїа маї палтъ, а алтѣїа маї гїндоакъ, а знѣїа блондъ, а алтѣїа вѣрѣнѣ, а алтѣїа кастанїе; а знѣїа пасоасъ, кѣт'о кѣрніа, а алтѣїа кѣрпъ; а знѣїа къ окїї нѣшї ка къ фѣсѣл ші алтѣїа къ окїї марї; фел де фел де фете алле лві Кіріак ші фел де фел де гѣлчеве. Съ вѣ въз, копїї; нъ вѣ лѣсаці, лѣаці-вѣ де пѣр, къ е ворѣа де Фата лві Кіріак.

I. E.

РОМЪНІІ ДП ПЪМЪНТЪЛ РЕЦЕСК.

Знїї компатріодї маї вѣртос дїн пѣ-тѣнтѣл рецеск дп Трансілванїа дшї ре-поїеск дела зн тімп дпкѣче векеа анѣкъ-тѣрѣ де а пѣвлїка не ромѣнї нѣмаї де

венетичі дн ачест пѣтъпт, каріи сар фі тѣлдіт аша таре маі вѣртос дела 1600 адікѣ дела Міхаі вітеазѣла днкоче. Че скоп аре Трансільванія дн Сібіѣ*) а рекоче знеле перікопе історіче ромѣнілор атѣт де дѣштѣносе, днсъ аша рѣѣ дестрате? Че интерес пот авеа пѣвлічїї дн Брашов а семѣна зрѣ, а репѣїа дѣштѣніле днтре пої пѣлѣ ші прїн К. лїндаре?**) Нѣ кѣтва ка съ арате, кѣ ромѣні дн ачестѣ патріе ар фі стрїні венетичі, прїн зрѣтаре некредїнчоші, прїн зрѣтаре невреднїчі де ачеле дрептѣрі не каре ле претїнд ші еї? — Дакѣ ва фі ачеста прїчіна, апої ромѣнілор леар фі фортѣ зшор, а лѣ перде тїмпѣл алергїнд не кѣтпѣл історїк дн сіне фрѣтос, днсъ пѣлѣ акѣт преа днгреоїат пентрѣ еї, чї а се арѣнка сѣпт скѣтѣл дрептѣлї патѣреї, а дрептѣлї неамѣрїлор, шї а знї гѣверн каре аѣ зїс де атѣтеорї: unus sit populus шї каре шїе прецї прескрїпція ієрїдікѣ не чева че авем, де ам цїне шї нѣмаї де 200 — 250 анї. —

Дѣпѣ че днсъ алдїїднкѣ се разїтѣ дн дрептѣл історїк кѣ тоте тѣрїа, ар фі спре дѣфїмарѣа нѣстрѣ, дакѣ н'ам кѣтва днпрецїєр шї дн кѣтпѣл ачеста. О сѣтѣ де докѣменте історїче ам пѣтѣ продѣче спре а дѣмѣстра, кѣ ромѣні дн веак дн веак аѣ фост шї аѣ лѣкѣт пѣрѣреа дн Трансільванія шї маї пнїте де венїреа четормалте попѣрѣ компатріѣе шї маї тѣрзїѣ пѣлѣ in zїoa de астѣзї; — ачеста днсъ неар скѣте афарѣ дн колѣпеле астеї фѣї, аша вом рѣ-

тѣнеа астѣдатѣ нѣмаї не лѣлгѣ о спеціалїтате.

Пѣвлїчїїлор сасї ле плаче а кредѣ, кѣ тот пѣтѣптѣл не знде лѣкѣїеск сасї дн zїoa de астѣзї аѣ фост дн веакѣл ал 11 — 12 леа дешерт, пѣрѣсїт; ачеїа днсъ карїи арѣнкарѣ кѣтѣтѣрї маї секѣре дн історїе днтѣреск, кѣ дн ачеле веакѣрї де шї прѣдѣчнїле дн Трансільванія ера тарї рѣтасерѣ нѣмаї знеле шесѣрї стїрпїте де лѣкѣїторї, кѣт е днтїнсѣл шес ал Сїбіѣ. лѣї маї пнїптеа тѣтѣрѣр (нѣ шї локѣрїле тѣнѣносе), — апої шї алте шесѣрї днтрѣ каре дѣпѣ кѣноцїнда дерїї лѣатѣ не зрѣта кавалерїлор пемцї апѣзацї аїчі, се стрѣкѣрарѣ шї алте колонїї пемцїцї, каре апої сѣпт нѣмїре де hospites teutonici довѣндїрѣ прївїлецїєрї, нѣ де одатѣ тодї, чї не рѣнд*). Ної ачї нѣ вом кѣтва кѣнд аѣ венїт сасїї дн пѣтѣптѣл рецѣск, чї нѣмаї атѣта, дакѣ дн ачеле тїмпѣрї аѣ фост апѣзацї дн партеа де амїазї а Трансільванїеї шї ромѣні ка локѣїторї. Кѣтѣва докѣменте скѣсе дн о дїсертацїе солїдѣ лѣкратѣ аїреа сервїаскѣ де разїт днтѣрїрїї нѣстрѣ.

1) Рѣнѣмїтѣл сат ромѣнеск Рѣшїнар днтрѣ зн докѣмент транспїт ал сѣѣ дела анѣл 1488 продѣсе зн хрїсов токма дн зїмеле лѣї Атїла дела а. 420 дѣпѣ Хрїстос, прїн каре ачел сат воїа а доведї пѣлѣ знде се днтїнде хотарѣл сѣѣ**).

*) D. Карол Schuller днсън рекѣнѣще, кѣ прївїлецїєл Andrean нѣ сасї дат ла тодї сасїї дн Трансільванія, чї ла днченѣт нѣмаї Сїбіенїлор шї челор маї деанрѣне амїадї аї лор.

**) Bezł: Deliberatum universitatis nationis saxonicae de dato 4 Dec. 1753.

*) Маї тѣлді Nrї. din sem. I а. к.

**) Der nützliche Rathgeber 1846 сѣѣ. ар. Der Stadtrichter von Kronstadt.

2) Дн привілеціл лві Андреїв II дат кавалеріор тезтоні ла а 1216 пе пѣтъптѣл Бърсеї се вземеце кѣрат — фїреце спре амїазї — пѣтъптѣл саѣ цївѣтѣл ромѣнілор прїн каре авé а трече óменїї кавалерїлор фъръ а плѣтї вѣтї**).

3) Ла а 1223 ачелаш Андреїв II. днтемеїнд маї віне о монѣстїре взмїтѣ а Сфїнтеї Лзмїні (Kerz) рѣпе о мошїе дїн „пѣтъптѣл ромѣнілор“ — exemptam de Blaccis — шї о дървіеце ачелеїашї**).

Ачелаш пѣтъпт маї тързіѣ рецеле Матїас дм дърві Сївіїлвї. Лѣкръ днведерат, кѣ ачі авѣръ а перде ромѣнїї, їар пѣ сасїї.

4) Ла а. 1224 тот Андреїв II дн привілеціл че дѣ сасїлор днтпѣтернїчі пе ачещїа, ка дїн Silva Blaccogum съ трагъ фолос де о потрївъ кѣ ромѣнїї. Ачі днкѣ тот ромѣнїї ера деспоїаці, кѣчї пѣдѣреа кареа пѣлѣ атѣнчї фѣсесе пѣтаї а лор шї а вісенїлор се dede комѣнѣ шї сасїлор.

5) Ла а. 1231 Галлѣс Фїїл лві Від де Борд претїнсе пѣтъптѣл Боїе дїн цївѣтѣл ромѣнїеск ал Фьгѣрашѣлвї, зїкѣнд кѣ лав стѣпнїт неам де неамѣ лор***).

6) Ла а. 1247 Рецеле Бела дърві тот пѣтъптѣл кѣ мѣндїї пѣлѣ дн рѣлѣ Олт афаръ де Кенежатѣл лві Літѣ „пе каре дм ласъ ромѣнілор,“ апої їарѣш дїн Олт пѣлѣ дн мѣндїї песте пѣдѣрї, афаръ де мошїа лві Сенеслаѣ Водѣ, пе кареа о ласъ тот ромѣнілор†).

*) Eder de Initіis et jurib. saxonum Not. 17.

**) Eder. Ibidem.

***) A. Kurz Magazin 1844.

†) Katona Tit. 17 p. 94 Bardosi in Supl. anal. p. 297.

прїчїнї реції дн ачелæ вѣакѣрї дървіа аша вшор ла алдїї мошїї шї пропрїетѣдї де а ле ромѣнілор карїї ле локвїа, пѣ есте локѣл а черчета маї пе ларг ачі.

7) Ла 1252 Рецеле Бела апѣкѣ мошїа Зек пѣсѣ днтре пѣтъптѣл „ромѣнілор де Керд, а сасїлор де Брѣсѣ шї а сѣкѣлор де Сѣвѣс шї о дѣ контелѣ Вікентїе фїїл лві Акадас.“*)

Ла а. 1285 рецеле Ладїслаѣ IV дърві фамїлїеї Чѣлаї де Демшѣш о мошїе дн цївѣтѣл Хадегѣлвї прїн дїпломѣ, дн кареа се чїтеск ачесте кѣвїнте мѣлт кѣмпнїїторе: дедерѣш шї дървїрѣш сѣпт ачелеашї kondїгїї шї сѣлѣвѣ шї датїнї, сѣпт каре аѣ авѣт обїчеїѣ пайнташїї пощрїї реції аї Ъгарїеї а дърві пропрїетѣдї шї сате дн цївѣтѣрїле ромѣнілор.**)

10) Ла 1301 рецеле Ладїслаѣ репоеїеце вн привілеціѣ фóрте фрѣмос пентрѣ сатѣл пѣмїт Oláhfalú, арѣтѣнд кѣ лѣкѣїторїї лві ар фї (пе атѣнчї) тодї ромѣнїї, лїберї шї осташї сѣпт стеагѣл графѣлвї респектїв, шї сѣкѣпѣадѣї де мѣлтеле асѣпрелї пентрѣ каре се пѣлѣсесерѣ***).

11) Ла а. 1361 рецеле Лѣдовїк I дърві кенежатѣл (вн фелїѣ де жѣдекѣторїе шї domnie)песте сатѣл ромѣнїеск Ozon

*) Fejér codex diplomat. 5 vol. 8 p. 147.

**) Lätinece: Sub eisdem conditionibus, et servitutibus, et consuetudinibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae in Districtibus Valachorum possessiones et villae donari solent (Originale apud familiam Csulai, copia in theca N. Enyed: inter Mspt. Petri Bod.)

***) I. K. Schuller Geschichte von Siebenbürgen 1840.

Озон ла фамиліа ромънълѣ Стан центръ тóте вѣторімеа. *)

13) Ла а. 1377 Лѣдовік I дитрѣпъ къ Брашовѣла ші къ четъдѣвѣ Брапълѣ (Törtsvár) кътева сате ромънещѣ къ кондіціе, ка лъкъвѣторіѣ лор съ фіе даторѣ а пѣрта армеа дн соціетате къ Брашовеніи***).

14) Ла 1426 Сісістѣнд дъ сатълѣ Бреѣкъ дипломъ скъзѣторѣ дн калитате де осташи пѣзѣторѣ де марціѣ. Ачееш дипломъ спѣне лимпедѣ, къ Бреѣкъ (астъзѣ оръшеа) ера сат ромънеск**). Довадъ ші ачеаша, къ пѣ ромънѣ, чі маѣ мѣлт алдѣ іаѣ котѣт пе еѣ дн ветреле лор стръмошещѣ.

15) Ла а. 1453 Ладіслаѣ V рѣне дн комітатѣл Бѣлградълѣ скавѣла Тѣлмачълѣ къ Тѣрнѣла рошѣ ші къ Лоторвар ші дн дѣла Сівіѣ. Адікъ скавѣла Сівіѣлѣ п'аѣ фост дат дела Геѣза аша маре към есте астъзѣ†).

16) Омлашѣла е къноскът дн тітѣла прѣндѣлор ромънещѣ. Реѣеле Матіас ла а. 1472 дитрѣпъ тот къ Сівіѣла атѣт Омлашѣла, кът ші алте патрѣ сате вечѣне ромънещѣ, а кърор лъкъвѣторѣ ера осташи съѣтарѣ дн сѣрѣчѣнаѣ а пѣзѣ марцінееле осевѣт де сасѣ прѣсте мѣнѣ дѣла Тѣлмач пѣлѣ ла сатѣла маре пѣмѣт Сѣлѣде††). Тот реѣеле Матіас пе ромънѣ лъкъвѣторѣ къ сасѣ дѣ (декларѣ скъзѣтѣ де плѣтѣреа чѣнчѣзечѣмѣ†††). Адікъ дн воакѣла ал 15 леа ромънѣ лъкъзѣ къ сасѣ ка ші астъзѣ. Дн сѣ контрарѣѣ помѣнеск де зн сат ромънеск арс дн порѣнка лѣ Матіас? Дн кеѣреа дела зн сат доѣ ла тóте е преа де нѣмѣк.

*) Transumptum in Archivo conv. Kolos Monostor.

***) Fejer cod. dipl. T. 9 V. 5.

****) Benkő Milkovia Tom. II p. 117.

†) Eder Excursus etc.

††) Biblioth: C. Teleki Nr. 1146⁶/₂ p. 201 Ла Едер ачест докѣмент е фалс дн шѣрѣтѣшт.

†††) Eder Excurs.

18) Ла 1500 реѣеле Владіслаѣ каре ка ші Матіас се афла пѣрѣреа дн лѣсѣ маре де ванѣ лѣѣ дела сасѣ кътева мѣ, пѣнтрѣ-каре дѣрѣѣ брашовенѣлор 14 сате, адікъ челе каре се пѣмеск астъзѣ шѣпте сате, към ші Зѣрнещѣ ш. а. *) Новѣлімеа се пѣкъжѣ мѣлт пѣнтрѣ ачеашѣ donacie фѣкътѣ дн комітатѣл Бѣлградълѣ. Дн ачеле тімпѣрѣ веѣ ромънѣ дн Чернат, Тѣркеш ші Сатѣла лѣог пѣмаѣ пѣнтрѣкъ се днѣ де леѣеа рѣсѣрѣтеанѣ фѣсерѣ алѣогачѣ дн ветреле стрѣвѣнещѣ ші дн локѣла лор се адѣсерѣ зѣгѣрѣ католѣчѣ**). Маѣ тѣрѣзѣ ромънѣ іар се дитрѣмарѣ.

Дела 1500 дн кóче ат пѣтѣ зрѣтѣрѣ чѣтаѣя докѣментелор къ дн лѣспѣре атѣт маѣ маре, къ кът історѣя кърѣе дн ісѣвѣрѣ маѣ богате, дар пе vedem сіліѣѣ а прѣкърѣма астѣдатѣ, къ ачел сінгѣр адаос, къ пѣ пе ажѣнсе локѣла де а помѣнѣ ачѣ тѣкар де Петрѣ Петровѣч ванѣла Сас-сѣвешѣлѣ, де прѣфектѣра ередѣтарѣ а лѣ Матеѣѣ фрателе архѣ-епѣскопълѣ Нѣколае ромънѣла дн Сас-сѣвеш, де жѣвѣката ромънѣлор дн сатѣла лѣ Петрѣ къ сасѣ дн Хѣсалсаѣф ла а. 1366, дитрѣ кареа ромънѣ доведѣнд къ ар фѣ аколо прѣпрѣетарѣ веѣ де о мѣте апѣ, къщѣгарѣ каѣса*) ш. а. ш. а.

Дѣпъ ачестеа ар зрѣта дитрѣвареа: Кѣм ромънѣ рѣмасѣрѣ дн дѣрѣпт аша тарѣ? Дѣслѣгареа ачестеѣя се ва фаче аѣреа. Атѣта дн къ: ромънѣ токѣма дела 1600 аѣ фост маѣ грѣѣ асѣпрѣдѣ ші сіліѣѣ ешѣ, іар пѣ а рѣтѣнѣ дн патрѣе.

*) Eder Excursus etc.

***) Inde valachi Schismatici pulsi et hae villae ad manus Christianorum (catholicorum!) devenerunt. Дѣпъ Benkő Milk. II., J. Trausch Archiv des Vereins 1845.

****) J. K. Schuller Archiv.